

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel 06.07.2004
KOM(2004)457 v konečnom znení

SPRÁVA KOMISIE

o právnej transpozícii rozhodnutia Rady z 28. februára 2002, ktorým sa zakladá Eurojust so zámerom zintenzívniť boj proti závažnej kriminalite

{SEC(2004)884}

1. Úvod

Podľa článku 31, odsek 2 Zmluvy o Európskej únii v znení Zmluvy z Nice, Rada bude podporovať spoluprácu prostredníctvom Eurojust-u, a to najmä tým, že mu umožní uľahčiť riadnu koordináciu medzi národnými trestnými orgánmi. Eurojust je základným prvkom oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti (článok 29 Zmluvy o EÚ).

Eurojust bol vytvorený ako orgán Európskej únie rozhodnutím Rady z 28. februára 2002¹ (ďalej ako "rozhodnutie o Eurojust-e") s cieľom stimulovať a zlepšiť koordináciu vyšetrovania trestných činov a stíhania v členských krajinách, zlepšiť a podporovať spoluprácu medzi kompetentnými štátnymi orgánmi.

Cieľom rozhodnutia o Eurojust-e nie je aproximácia štátnych zákonov - na rozdiel od rámcového rozhodnutia podľa článku 34, odsek 2, písmeno b) Zmluvy o Európskej únii (Zmluva o EÚ). Niektoré členské krajiny však budú musieť zmeniť a doplniť svoje štátne zákony, aby ich dali do súladu s rozhodnutím. V zmysle článku 42 rozhodnutia o Eurojust-e sa to má vykonať "čo najskôr a v každom prípade najneskôr do 6. septembra 2003".

Európska rada aj Rada už pri niekoľkých príležitostiach opakovane poukázala na významnú úlohu, ktorú Eurojust zohráva v boji proti terorizmu. Príkladom je rozhodnutie Rady z 19. decembra 2002, ktorým sa pre Eurojust ustanovujú národní spravodajcovia pre oblasť terorizmu.²

Európska rada po teroristických útokoch 11. marca 2004 v Španielsku 25. marca 2004 znova zdôraznila rozhodujúcu úlohu Eurojust-u vo svojej deklarácii k boju proti terorizmu. Naliehala na členské krajiny, aby do júna 2004 vykonali všetky opatrenia, ktoré sú potrebné na kompletnú implementáciu rozhodnutia o Eurojust-e a žiadala, "aby zabezpečili optimálne a najefektívnejšie využívanie existujúcich orgánov EÚ, najmä Europol-u a Eurojust-u s cieľom zlepšiť spoluprácu v boji proti terorizmu" a aby sa Eurojust "využíval v maximálnej miere" na tento účel.³ Okrem špecifickej oblasti, ktorou je boj proti terorizmu, Eurojust je základnou oporou uplatňovania mnohých všeobecných nástrojov EÚ v oblasti spolupráce súdov, ako osobitne ustanovuje článok 16 Rámcového rozhodnutia o európskom zatykači.⁴

Z článkov 41 a 42 rozhodnutia o Eurojust-e vyplýva, že neexistuje žiadne všeobecné pravidlo, platné pre všetky členské krajiny, ktoré by hovorilo o tom, ktoré ustanovenia sa majú transponovať štátnou legislatívou, akým spôsobom a v akom rozsahu. Je na členských krajinách, aby svoje štátne zákony preskúmali, identifikovali možné problémy ich aplikácie a vykonali potrebné opatrenia. Niektoré možno budú musieť prijať osobitnú legislatívu o Eurojust-e, zatiaľ čo iným môže stačiť prispôbenie určitých ustanovení svojich zákonov o súdnej spolupráci a/alebo ochrane údajov alebo nemusia podniknúť žiadne legislatívne kroky.

¹ Ú. v. ES L 63, 6.3.2002, s. 1.

² Ú. v. ES L 16, 22.1.2003, s. 68.

³ Dokument Rady 7906/04 JAI 100 atď., s. 4 a nasl., 16.

⁴ Ú. v. ES L 190, 18.7.2002, s. 1.

Rada pri prijímaní rozhodnutia o Eurojust-e predpokladala, že opatrenia potrebné na jeho správnu aplikáciu sa v podstate prijímú ihneď. Toto je jasné z vyššie uvedených súvislostí, najmä zo záverov Rady k udalostiam z 11. septembra 2001, podľa ktorých Eurojust by sa mal "stať funkčným začiatkom roka 2002".

Takáto interpretácia tiež jasne vyplýva zo znenia článkov 42 a 41, odsek 2 rozhodnutia: vo výnimočných prípadoch článok 41, odsek 2 povoľuje členským krajinám dočasne pozastaviť aplikáciu určitých ustanovení najneskôr do 6. septembra 2003, vydaním deklarácie v prípade nekompatibility medzi zákonom štátu a rozhodnutím o Eurojust-e. Ak takáto deklarácia nebola vydaná, rozhodnutie o Eurojust-e sa malo v celom rozsahu uplatňovať od dátumu nadobudnutia účinnosti, t. j. od 6. marca 2002. V dôsledku toho členská krajina, ktorá nevydala deklaráciu v zmysle článku 41, odsek 2 rozhodnutia, ale ponechala nekompatibilné ustanovenia v zákonoch štátu, od 6. marca 2002 porušovala rozhodnutie a Zmluvu o EÚ.

Deklarácie podľa článku 41, odsek 2 rozhodnutia o Eurojust-e sú teda dôležitým indikátorom toho, že členská krajina musí upraviť štátnu legislatívu, i keď fakt, že členská krajina takúto deklaráciu nevydala, neopravňuje k záveru, že žiadne legislatívne opatrenia nie sú potrebné. Túto deklaráciu však všetky členské krajiny, ktoré musia svoje štátne zákony dať do súladu s rozhodnutím o Eurojust-e, nevydali.

2. ÚČEL SPRÁVY A SPÔSOB HODNOTENIA

I keď sa od Komisie nevyžaduje, aby uverejnila správu o transpozícii rozhodnutia, rozhodla sa tak urobiť, lebo značný počet členských krajín musí upraviť ustanovenia svojich štátnych zákonov, a preto, že Eurojust zohráva veľmi významnú úlohu v trestnom súdnom systéme v rámci EÚ a v spolupráci súdov s tretími krajinami.

Komisia v júni 2003 požiadala členské krajiny, aby poskytli príslušné informácie. Upomínacie listy boli rozoslané v decembri 2003. Väčšina členských krajín, i keď, žiaľ, nie všetky, na tieto listy odpovedala. Hodnotenie vychádza hlavne z týchto odpovedí a z deklarácií v zmysle článku 41, odsek 2. Okrem toho Komisia musela brať do úvahy neformálne informácie zhromaždené talianskym ministerstvom spravodlivosti, ktoré zaslalo členským krajinám dotazník v rámci projektu financovaného z rámcového programu EÚ o spolupráci polície a súdov v trestných veciach (AGIS).⁵

Komisia teda predpokladá, že legislatívne opatrenia sú potrebné len tam, kde to konštatovali zodpovedné orgány členských krajín, pokiaľ neexistujú jasné známky takejto potreby. Štátna legislatíva (primárna a/alebo sekundárna) je tiež potrebná v záujme právnej transparentnosti a istoty, lebo Eurojust môže riadne fungovať len vtedy, keď existujú jasne formulované a jednoznačné pravidlá.

Podľa dostupných informácií tri členské krajiny (Rakúsko, Nemecko, Francúzsko) prijali legislatívu o Eurojust-e po uplynutí termínu na transpozíciu v zmysle článku

⁵ Projekt č. 189/2003 ("Právomoci národných členov Eurojust") programu AGIS, ktorý bol ustanovený rozhodnutím Rady z 22.7.2002, Ú. v. ES L 203, 1.8.2002, s. 5.

42 rozhodnutia.⁶ Správa zohľadňuje odpoveď každej členskej krajiny a ďalšie informácie, ktoré Komisia dostala do 31. marca 2004. Nezaoberá sa však situáciou v nových členských krajinách.

3. ZÁVERY

Stav implementácie rozhodnutia o Eurojust-e má ďaleko k uspokojivému. Do uplynutia termínu (september 2003) len jedna členská krajina (Portugalsko) prijala kompletnú legislatívu, potrebnú na vykonanie rozhodnutia o Eurojust-e. I keď do apríla 2004 príslušné zákony prijali ďalšie tri krajiny (Rakúsko, Nemecko, Francúzsko), v piatich členských krajinách neexistuje žiadna implementačná legislatíva, ktorá je potrebná podľa ich zákonov (Belgicko, Holandsko, Španielsko, Taliansko, Luxembursko). Do termínu zostavenia tejto správy (marec/apríl 2004) nebol minimálne v jednej z týchto krajín národnému parlamentu predložený ani vládny návrh zákonov. Keďže Fínsko implementovalo len časť rozhodnutia, celkovo ešte v šiestich členských krajinách je potrebné dať štátne zákony do súladu s rozhodnutím. Vzhľadom na kľúčovú úlohu a veľký význam Eurojust-u v boji proti terorizmu a v spolupráci v trestných veciach všeobecne, a vzhľadom na rôzne vyhlásenia Európskej rady a Rady, je tento stav sklamaním.

Ostatné členské krajiny dospeli k záveru, že ich štátne zákony nie je potrebné meniť a dopĺňať. Komisia nemá dôvod o týchto záveroch pochybovať, i keď dlhý čas, ktorý niektoré členské krajiny potrebovali na skúmanie potrebnej legislatívy ukazuje, že právny stav nie je vždy celkom jasný. Okrem toho, hladké fungovanie Eurojust-u a jeho spolupráca so štátnymi orgánmi sa dá dosiahnuť len cez transparentné, jasne formulované pravidlá, ktoré garantujú právnu istotu. I keď legislatíva je nepostrádateľná, mohli by sa uprednostniť pokyny alebo obežníky, ktoré by objasňovali určité dôležité otázky. Takýto krok však Komisii oznámila len jedna členská krajina (Švédsko), a to nariadenie vrchného štátneho zástupcu. Na základe toho je ťažké získať celkový obraz a vykonať dôkladné hodnotenie. Budúce skúsenosti budú musieť preukázať, či existujúce pravidlá v členských krajinách sú dostatočné na dosiahnutie plného účinku rozhodnutia o Eurojust-e, a na to, aby sa z Eurojust-u stal efektívny a účinný nástroj.

Kľúčovým problémom, ktorý je v budúcnosti potrebné podrobnejšie preskúmať, je výmena informácií medzi príslušnými štátnymi orgánmi a Eurojust-om. Ako bolo uvedené vyššie, v súčasnosti nie je ešte celkom jasné, či opatrenia, ktoré členské krajiny doteraz prijali, plne zabezpečia, že národní členovia Eurojust-u dostanú všetky informácie, ktoré potrebujú, aby mohli plniť svoje úlohy a poslanie. Informačný tok by mal fungovať hladko a v naliehavých prípadoch aj dostatočne rýchlo. Preto by Komisia chcela zamerať pozornosť členských krajín na implementáciu článkov 9, odsek 4 a 13, odsek 1 rozhodnutia o prístupe národných členov k informáciám o vyšetrovaní a stíhaní.

⁶ Koncom marca 2004, Nemecko informovalo Komisiu, že Zmierovací výbor dosiahol politickú dohodu dvoch komôr parlamentu o svojom štátnom zákone (pozri tlač č. 52/2004 Spolkovej rady z 31.3.2004). To znamená, že i keď nemecký zákon nebol dovtedy formálne prijatý, jeho obsah sa mohol v tejto správe zohľadniť.

Komisia by tiež chcela odporučiť členským krajinám, aby na svojich národných členov Eurojust-u delegovali súdne a/alebo vyšetrovacie právomoci, ktoré má obvykle prokurátor, sudca alebo policajný veliteľ s rovnakými kompetenciami v zmysle štátnych zákonov. I keď článok 9, odsek 3 ponecháva presný rozsah týchto právomocí členským krajinám (okrem otázky prístupu k informáciám), tieto právomoci by mali mať taký charakter, aby Eurojust mohol vykonávať svoje úlohy a aby sa mohli plniť ciele rozhodnutia. Prívetké rozdiely a nekonzistentnosť právomocí národných členov môže narušiť efektívnosť a dôveryhodnosť Eurojust-u a prekážať jeho spolupráci s národnými orgánmi. Ďalšia pozornosť by sa preto mala venovať otázke konzistentnosti a kompatibility právomocí národných členov.

Od 1. mája 2004 sú nové členské krajiny tiež povinné vykonať všetky potrebné kroky na implementáciu rozhodnutia o Eurojust-e. Komisia rozhodne, či v riadnom čase vydá správu o stave, vrátane nových členských krajín. Vzhľadom na skutočnosti uvedené vyššie Komisia vyzýva všetky členské krajiny, aby zabezpečili rýchlu a kompletnú transpozíciu rozhodnutia o Eurojust-e a informovali ju o všetkých vykonaných opatreniach, najmä v otázkach uvedených vyššie.